

Mantšu a mampsha a Afrika a thuša go kaonafatša maitekelo a ditšhabatšhaba a ponageletšo ya motšhelo

Cape Town, Labone 6 Julae 2023 – Ditirelo tša Motšhelo tša Afrika Borwa di swara Kopano ya bo-13 ya *Africa Initiative* mo matšatšing a mabedi, ya go kopanya mmogo Dikhomišinare-Kakaretšo tša ditaolelo tša motšhelo go ralala le Afrika, baemedi ba maemo a godimo, ditsebi, gammogo le ditheo tša selete le tša ditšhabatšhaba le setšhaba sa selegae.

Kopano e butšwe semmušo ke **Tona ya Ditšhelete, Mrn. Enoch Godongwana** yo a gatelletšego bohlokwa bja didirišwa tša motšhelo wa ponagaletšo go ditaolelo tša motšhelo go lwantšha go se obamele ga motšhelo: “Maemo a ponagaletšo ya motšhelo ya ditšhabatšhaba e laeditše go ba sedirišwa sa phethagalo sa go lwantšha efogo ya motšhelo le dikelelo tša ditšhelete tšeo di sego molaong (IFFs) le go tšweletša ditseno tša tlaleletšo tšeo di letetšego go beeletšwa go tšwetšopele le dipeelo tša ditirelo tša setšhaba.” O ipileditše go *Global Forum* go “tšwelapele go direla dinaga tša ka Afrika le go thekga *Africa Initiative* ka maitekelo a yona a go aga le go kaonafatša bokgoni bja bona bja go diriša maemo a Tšhentšhano ya Tshedimošo ka bokgoni bja bona ka botlalo khontinenteng.”

“Se se ka hlolago kotsi ya motšhelo gohle, ke kgonagalo ya seo se ka dirago kotsi ya motšhelo kae kapa kae. Ditaolelo tša motšhelo di ipiletšwa go direla morero wa phetogo gape wa godimo kudu ka kgatlhego ya kontinente ya Afrika. Tirišanommogo e bohlokwa ge eba re ka direla maikemišetšo a kabelano ya rena bakeng sa tirišo ya phethagalo ya ditlabela go lwantšha bodidi, tlhokego ya mešomo le tekatekano,” go boletše **Edward Kieswetter, Khomišinare wa Ditirelo tša Motšhelo tša Afrika Borwa (SARS) le Mošomammogo wa Modulasetulo wa Africa Initiative**.

“Re dula re kgothetše go boitlamo bja rena bja go thuša dinaga tša ka Afrika go rerišana ka ditlhotlo ka moka tša go phethagatša le go dikholego go tšwa go maemo a ponagaletšo ya motšhelo. Ka ge mmogo, re ka fihlelela tše dintši,” go boletše **Philippe Kokou B. Tchodie, Khomišinare Kakaretšo wa Ofisi ya Ditseno tša Togo (OTR) le Mošomammogo wa Modulasetulo wa Africa Initiative**.

“Mananeo a rena a moragorago, *Train the Trainer* le [Women Leaders in tax Transparency](#), a laetša dipelo tše di botse ka Afrika gomme re tla tlhohlomiša le go katološa maitekelo a rena go thuša go tšwetšapele ponagaletšo ya motšhelo bakeng sa go hola dinaga tša ka Afrika le badudi ba yona,” gwa bolela **Zayda Manatta, Head of the Global Forum Secretariat**.

Kopano e thulane le tlhomo ya lehonoya ya [Tax Transparency in Africa 2023](#) yeo e tlhagišago tšweletšo ya gabjale ya dinaga tša ka Afrika ya go šomana le mabaka a magolo a efogo ya motšhelo le dikelelo tše dingwe tša ditšhelete tšeo di sego molaong ka koketšo e kgolo ya ponagaletšo ya motšhelo le tšhentšhašo ya tshedimošo (EOI) bakeng sa morero wa motšhelo, gammogo le didirišwa tša *Global Forum* tša hwetšogape ya thušo ya tsenelano ya mellwane ya dikleimi tša motšhelo.

Pego ya 2023 e akaretša dinaga tše 38 tša ka Afrika. E laetša khuetšo e botse ya *Africa Initiative* ya tšwetšopele ya kaonafatšo ya ditaolelo tša motšhelo le dikoleka tša yona tša motšhelo. Gape e fa dintlha tša ditiragalo tša katološo ya kago tšeo di dirwago ke *Global Forum* le badirišani ba yona ka Afrika ngwaga ka moka wa 2022 gomme di šišinya maano a tlwaetšo a tšwetšopele ya go iša pele.

Dikatlego tšeo di fihleletšwego tša go bonagala mengwageng ya moragorago di akaretša:

- Dinaga tša ka Afrika gammogo go begilwe gore di kolekile palo ya go feta EUR 310 million bjale ka dipelo thwii tša tšhentšhano ya tshedimošo ka kgopelo (EOIR) go tloga ka 2014, gape bonnyane bja EUR 1.69 billion bja tlaleletšo ya ditseno (motšhelo, ditswala le dikotlo) di šupeditšwe ka seleteng go tloga ka 2009, ka mananeo a ribollo ka boithaopo ao a tlhomilwego

pele ga tšhentshano ya tshedimošo ya mathomo, EOI le dinyakišišo tša ditseno le dithoto tša mosetša. Ke la mathomo, fao naga ya Afrika e begilwego gore e kolekile metšhelo ya tlaleletšo (EUR 10.6 million ka 2022) ka tirišo ya data ya CRS.

- Dinaga tše 23 tša ka Afrika gabjale ke maloko go mekgatlopušo e mmalwa ya [Convention on Mutual Administrative Assistance in Tax Matters](#), sedirišwa se bohlokwa sa go kwagala go mehuta ka moka ya tirišano ya lwantšhana le go se obamele motšhelo, ka fao e katološa dikamano tša yona tša dinetweke tša EOI.
- Go fihla ka letšatšikgwedi le, dinaga tše 10 tša Afrika di itlamile go [tšhentshano ya othomethiki ya tshedimošo ya diakhaonte tša ditšhelete \(AEOI\)](#) ka letšatšikgwedi le itšeng gomme tše dingwe di letetšwe go dira bjalo ka moso, ka thušo ya *Global Forum* le maloko a yona.
- Meletlo e 15 ya tlhatlho e ile ya beakanywa ka 2022 gomme e ile ya tlhatlha baofisiri ba 1 170 bao ba bego ba emetše dinaga tše 37 tša ka Afrika. Go tšwetšapele, baofisiri ba tlaleletšo ba go feta 1 800 ba ile ba tlahlwa go EOI ke bahlahli ba selegae bao ba kgathilego tema go lenaneo la [Train the Trainer](#).
- Dinaga tše 4 tša ka Afrika (Republiki ya Congo, Angola, Zimbabwe le Sierra Leone) di tsenetše *Global Forum* bjale ka maloko a [bo 165, 166, 167 le 168](#) go tloga ka June 2022, ka tšwetšopele ya go laetša tsepelelo e šoro ya sepolotiki go lenaneothero la ditšhabatšhaba le ponagaletšo ya motšhelo.

Le tlhomilwe ka 2014 gomme gabjale le thekgwa ke baneedi ba lesom etshela le maloko a tšwetšopele, *Afrika Initiative* go kgonthiša gore dinaga tša ka Afrika di tlahlilwe go kgathatema ka gare le go utulla ponagaletšo ya lefase, go lwantšhana le efogo ya motšhelo kaone le Dikelelo tše dingwe tša Ditšhelete tše di sego molaong le go kaonafatša tirišo ya ditlabela go thekga tšwetšopele ya bona.

Global Forum ke setheo sa ketapele ya mebušontši yeo tagafara ya yonae lego to tiišetša gore ditaolelo ka moka lefaseng le a obamele – gape le phethagatša ka tebo – bobedi bja tšhentshano ya tshedimošo go maemo a kgopelo le maemo a tšhentshano ya tshedimošo ya othomethiki. Ditebo tše di fihleletšwe ka tshepetšo ya tebedišo ya tlheko ya teolo ya sethaka. *Global Forum* gape e sepetša lenaneo la tsenyatšhomong la katološo ya kago la go thekga maloko a lona go phethagatša maemo le to thuša baladi ba motšhelo go diriša kaone dikanale tša go putlaganya mellwane tša kabelano ya tshedimošo.

Go hwetša tshedimošo enngwe ikgokaganye le:

Mrn. Anton Fisher, SARS Media Unit, afisher2@sars.gov.za; nomoro ya kgokaganyo +27 82 070 3674.